

**Република Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА**

**ПРЕДЛОГ
НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА СУДОВИТЕ**

Јули 2010 година

В О В Е Д

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Согласно со Уставот на Република Македонија од 1991 година, Република Македонија е конституирана како суверена и самостојна и како граѓанска и демократска држава, во која се воспоставува и се гради владеење на правото како темелен систем на власта и во исто време се гарантираат човековите права и граѓанските слободи. Поделбата на власта на законодавна, извршна и судска воспоставува заемен однос и контрола на сите три сегменти на власт. Како највисок гарант на заштита на владеењето на правото и гарант и чувар на човековите права и слободи утврдени со Уставот и меѓународните документи се судовите и судиите како носители на судската власт.

По донесување на Уставот беа констатирани недоследности од практиката на судската власт за што неминовно се наметна потребата за надминување на настанатата состојба и редефинирање на позицијата на судската власт наспроти другите две. Со амандманите на Уставот на Република Македонија во делот на правосудството се доуреди системот на судската власт.

Во таа насока, реформата на правосудството започна во 2004 година со донесувањето на Стратегијата за реформа на правосудството со анекси, врз основа на која беа донесени и уставните амандмани во делот на правосудството во 2005 година. Потоа, согласно наведените уставни амандмани се пристапи кон донесување на законите во сферата на правосудството. Еден од нив беше и Законот за судовите.

Со постојниот Закон за судовите кој беше донесен во 2006 година се уредени основните начела врз основа на кои судовите ги остваруваат целите и функциите на судството, организацијата и надлежноста на судовите, изборот и разрешувањето на судиите, судиите поротници и претседателот на судот, нивните права и обврски, имунитетот на судиите, работите од областа на правосудната управа, работите од областа на судската управа, прашањата поврзани со судската администрација, поставеноста на судската полиција и други прашања поврзани со функционирањето на судовите и судскиот систем.

Исто така, во постојниот Закон за судовите е поставена организационата структура на судовите, нивната надлежност и другите претпоставки за остварување на судската власт.

Законот за судовите беше менуван и дополнуван два пати и тоа во 2007 година кога беа редефинирани одредени услови за избор на судиите и во 2008 година кога беше донесен Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите во кој акцентот беше ставен на неколку битни сегменти: доработување на одредбите за судење во разумен рок, редефинирање на условите за избор на судии и

усогласување на Законот за судовите со Законот за јавното обвинителство во делот на Одделението кое постапува по предметите од организиран криминал и корупција во рамките на Основниот суд Скопје 1.

Во Законот за судовите посебно внимание е посветено на целите и функциите на судовите. Во рамките на целите и функциите на судската власт, судовите обезбедуваат еднаквост, рамноправност, недискриминација по било кој основ, и ги штитат слободите и правата на човекот и граѓанинот и правата на другите правни субјекти. Во таа насока, на граѓаните им се гарантира судска заштита во однос на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Во оновните начела на законот е содржано мошне значајното начело од Европската Конвенција за заштитата на човековите права и основните слободи, според кое секој има право на еднаков пристап пред судот во заштитата на неговите права и правно засновани интереси, и право на законито, непристрасно, правично и јавно судење и судење во разумен рок.

Заради обезбедување на непристрасност во вршењето на судиската функција, како и спречување на секое влијание во доделувањето на предметите во работа од страна на претседателот на судот, судијата или судската администрација, во законот се предвидува судиите да ги добиваат предметите по автоматски пат, по природен ред на приемот на предметот во судот.

Битен дел од Законот за судовите се однесува на нивната независност. Имено, во законот е утврдено дека судиската функција ја вршат судиите, кои се избираат без ограничување на траењето на мандатот. Независноста и самостојноста на судството се обезбедува со новиот начин на избор и разрешување на судиите, претседателите на судовите и судиите поротници, со кој се избегнуваат евентуални влијанија во самата постапка за избор. Изборот, временото упатување, и разрешувањето на судиите и судиите поротници, го врши Судскиот Совет на Република Македонија, кој одлучува и за имунитетот на судиите.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите се заснова врз истите начела на кои се заснова законот за судовите.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предложените законски одредби ќе предизвикаат одредени фискални импликации во делот на формирањето на канцеларии за односи со јавноста. Финансиските средства за оваа намена се веќе обезбедени.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Потребните средства за имплементација на законот се обезбедени во Буџетот на Република Македонија наменет за финансирање на судската власт.

V. ПРЕГЛЕД НА РЕГУЛАТИВИ ОД ДРУГИ ПРАВНИ СИСТЕМИ И УСОГЛАСЕНОСТ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН СО ПРАВОТО НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Предлог законот за изменување и дополнување на Законот за судовите е изготвен врз основа на компаративни искуства од повеќе држави членки на Европската унија.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУДОВИТЕ

Член 1

Во Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/06 и 35/08), во член 10 став (1) во алинејата 5 по зборот „јавност“ запирката се брише и се додаваат зборовите „и транспарентност,“.

Член 2

Во членот 22 по зборовите „Управниот суд“ се става запирка и се додаваат зборовите „Вишиот управен суд“.

Член 3

Во член 23 во ставот (3) по зборовите „со проширена надлежност“ се додава зборот „задолжително“.

Член 4

По членот 25 се додава нов член 25-а кој гласи:

„ Член 25-а

(1) Вишиот управен суд се основа и ја врши судската власт на целата територија на Република Македонија.

(2) Седиштето на Вишиот управен суд е во Скопје.“

Член 5

Во член 30 став (2) во алинеите 1 и 7 бројот „15.000“ се заменува со бројот „50.000“.

Член 6

Во член 31 став (2) во алинејата 1 бројот „15.000“ се заменува со бројот „50.000“.

Член 7

Во член 34 алинејата 5 се брише.

Член 8

По членот 34 се додава нов член 34-а кој гласи:

„Член 34-а

Вишиот управен суд е надлежен :

(1) да решава по жалбите против одлуките на Управниот суд;

(2) да одлучува за судир на надлежности меѓу органите на Републиката; меѓу општините и Градот Скопје, меѓу општините на Градот Скопје и по споровите настанати за судир на надлежности меѓу општините и Градот Скопје и носителите на јавните овластувања, ако тоа е предвидено со закон, доколку со Уставот или законите не е предвидена поинаква судска заштита; и

(3) да врши други работи определени со закон.“.

Член 9

Во член 35 став 1 точката 3) се брише.

Точката 4) станува точка 3).

Во точката 5) која станува точка 4) по зборовите „друг суд“ се става запирка и се додаваат зборовите „судир на надлежност меѓу Вишиот управен суд и друг суд“.

Точката 6) станува точка 5).

Член 10

По членот 36 – а се додава нов член 36 – б кој гласи:

„Член 36 – б

(1) Врховниот суд на Република Македонија во рок од осум дена од донесувањето на правосилното решение, решението го доставува до Судскиот буџетски совет.

(2) Во рок од 15 дена по приемот на решението од став (1) на овој член, Судскиот буџетски совет ќе побара од жалителот или неговиот полномошник да достави податоци за банкарската сметка за исплата на средствата досудени од Врховниот суд на Република Македонија.

(3) Жалителот е должен податоците од став (2) на овој член да ги

достави во рок од пет дена од денот на приемот на барањето.

(4) Недоставувањето на податоците за сметката од страна на жалителот, согласно став (2) на овој член, не претставува пречка за извршување на решението од став (1) на овој член.

(5) Ако жалителот не ги достави податоците за банкарската сметка во рокот утврден со став (2) на овој член, средствата утврдени со решението од став (1) на овој член за исплата ги префрла на депозитна сметка на Судскиот буџетски совет.

(6) Судскиот буџетски совет ќе ги префрли одобрените средства на сметка на жалителот по добивање на податоци за сметката.

(7) Средствата на депозитната сметка од став (5) на овој член ќе останат на располагање на жалителот најмногу една година по нивното депонирање. По истекот на овој рок, ако жалителот не достави податоци за сметка, средствата се враќаат во Буџетот на Република Македонија. “.

Член 11

Во член 37 став (1) во алинејата 1 на крајот на реченицата по зборот „судовите“ се додаваат зборовите „и ги објавува на веб страницата на Врховниот суд на Република Македонија“.

Во алинејата 10 по зборовите „дисциплинска мерка“ се става запирка и се додаваат зборовите „согласно закон“.

По ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

„(3) За утврдените начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законите од страна на судовите Врховниот суд на Република Македонија доставува годишен извештај до Судскиот совет на Република Македонија и го објавува на веб страницата на судот.“.

Член 12

Во член 39 во ставот (8) зборовите „седницата на судиите“ се заменуваат со зборовите „општата седница на Врховниот суд на Република Македонија“.

Во ставот (11) зборовите „одлуката од ставовите (4), (7) и (8)“ се заменуваат со зборовите „одлуката од ставовите (4) и (7)“.

Во ставот (12) зборовите „на ставот (9)“ се заменуваат со зборовите „на ставовите (8) и (9)“.

Член 13

Во членот 42 пред зборот „Судија“ се додава бројот „(1)“.

По ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3) кои гласат:

„(2) Член 15 став 4 алинејата 3 и членот 16 од овој закон во однос на психолошкиот тест и тестот за интегритет се применуваат и при избор на судиите – поротници.

(3) По изборот, судиите – поротници задолжително посетуваат обука организирана од Академијата за судии и јавни обвинители.“

Член 14

Во член 43 по ставот (3) се додава нов став (4) кој гласи:

„(4) За судија или судија поротник не може да биде избрано лице кое со член на Судскиот совет на Република Македонија е во сродство во права линија или во странична линија до трет степен или е негов брачен другар.“

Член 15

Во член 45 став (1) во алинејата 3 по зборот „способност“ се додаваат зборовите „за што се вршат здравствени прегледи.“

Алинејата 4 се менува и гласи:

„- дипломиран правник со завршено четири годишно високо образование на правни студии со просек од најмалку 8 или дипломиран правник со стекнати 300 кредити според Европскиот кредит-трансфер систем (ЕКТС), со просек од најмалку 8 во секој од двата циклуса на универзитетските студии, или нострифицирана диплома од правен факултет во странство за стекнати 300 кредити;“

Во алинејата 4 сврзникот „и“ се заменува со запирка.

Во алинејата 5 точката се заменува со запирка и се додаваат три нови алинеи 6, 7 и 8 кои гласат:

„- активно да познава еден од официјалните јазици на Европската унија, од кои задолжително англискиот јазик, што се докажува со еден од следниве меѓународно признати сертификати:

1. ТОЕФЕЛ (TOEFEL) - најмалку 74 бодови за електронско полагање преку компјутер, не постар од две години од денот на издавањето на сертификатот;

2. ИЕЛТС (IELTS) – најмалку 6 бодови, не постар од две години од денот на издавањето на сертификатот;

3. ТОЛЕС (TOLES) – најмалку високо ниво (higher level);

4. ИЛЕК (ILEC) – положен со успех најмалку Б 2 (Б 2); и

5. Кембриџ сертификат — најмалку Прв сертификат за англиски ФЦЕ – Б 2 (First Certificate of English FCE – B 2),

- практична работа со компјутери, и

- да ужива углед, да поседува интегритет за вршење на судиската функција и да поседува социјални способности за вршење на судиската

функција, за што се спроведуваат тестови за интегритет и психолошки тестови.“.

По ставот (1) се додава нов став (2) кој гласи:

„ (2) Потребните видови на здравствените прегледи, психолошкиот тест и тестот за интегритет, како и нивото на практичната работа со компјутери од ставот (1) алинеите 3, 7 и 8 на овој член ги уредува Судскиот совет на Република Македонија.“

Член 16

По членот 45 се додава нов член 45-а кој гласи:

„Член 45-а

(1) Психолошкиот тест има за цел по пат на проверка на социјалните способности да ги афирмира кандидатите за вршење на функцијата судија.

(2) Тестот за интегритет кој го спроведува Судскиот совет на Република Македонија се заснова врз постојните етички и професионални кодекси за вршење на функцијата судија и има за цел проверка на етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија и се состои од:

- тест кој се спроведува во писмена форма и анонимно, врз основа на стандардно утврдена листа на прашања, и

- прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Судскиот совет на Република Македонија од листа на 50 предложени лица од кандидатот, со најмалку завршено четири годишно средно образование кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврт степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен.

(3) Судскиот совет на Република Македонија е должен при спроведувањето на психолошкиот тест и тестот за интегритет, да води сметка за заштита на личните податоци, угледот и достоинството на кандидатот, согласно закон.

(4) За спроведувањето на психолошкиот тест и првиот дел на тестот за интегритет Судскиот совет на Република Македонија ангажира стручни лица од независна и целосно акредитирана професионална институција.

(5) Психолошкиот тест се спроведува врз основа на меѓународно признати психолошки тестови за вршењето на функцијата судија.“

Член 17

Членот 46 се менува и гласи:

„(1) Посебни услови за избор на судија во основен суд, апелационен суд и во Врховниот суд на Република Македонија се:

- за судија на основен суд може да биде избрано лице кое ја завршило почетната обука во Академијата за судии и јавни обвинители;

- за судија на апелационен суд може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку пет години непрекинат судиски стаж како судија во основен суд до моментот на пријавувањето за избор кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон; и

- за судија на Врховниот суд на Република Македонија, може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку осум години непрекинат судиски стаж како судија во апелационен суд, во Управниот суд или Вишиот управен суд до моментот на пријавувањето за избор и кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон.

(2) Посебни услови за избор на судија во Управниот суд и во Вишиот управен суд се:

- за судија на Управниот суд може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку пет години непрекинат судиски стаж како судија во основен суд до моментот на пријавувањето за избор и кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон или лице кое има шест години стаж на управни работи во државен орган и кое во последните две години е оценето со највисока позитивна оценка, согласно закон; и

- за судија на Вишиот управен суд може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку три години непрекинат судиски стаж како судија во Управниот суд до моментот на пријавувањето за избор и кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон или лице кое има осум години стаж на управни работи во државен орган и кое во последните две години е оценето со највисока позитивна оценка, согласно закон“.

Член 18

Во член 47 по ставот (1) се додава нов став (2) кој гласи:

„За претседател на суд се избира судија кој во последните три години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценет

со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон“.

Ставот (2) станува став (3).

По ставот (3) кој станува став (4) се додава нов став (5) кој гласи:

„Оглас за избор на претседател на суд, Судскиот совет на Република Македонија објавува два месеца пред истекот на мандатот на постојниот претседател на суд“.

Ставот (4) станува став (6).

Член 19

Во член 48 во ставот (1) зборот „средно„ се заменува со зборот „високо„ , а бројот „60“ се заменува со бројот „64“.

Член 20

Во член 56 во став (1) алинеите 1, 2 и 3 се бришат.

Ставот (2) се брише.

Во ставот (3) кој станува став (2) бројот „4“ се заменува со бројот „1“.

Член 21

Во член 61 ставот (3) се брише.

Член 22

Во член 67 во ставот (1) точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите „или додека трае постапката за кривично дело за кое е пропишана казна затвор од најмалку пет години“.

Во ставот 2 зборовите „за време додека трае истрагата за кривично дело, или“ се бришат.

Член 23

Во член 68 во ставот (2) зборовите „има право на одговор“ се заменуваат со зборовите „дава одговор во рок определен со закон“.

Член 24

Во член 70 ставот (2) се менува и гласи:

„(2) Кога заради сторената штета од став (1) на овој член судијата е разрешен, Република Македонија по пат на тужба ќе бара од

разрешениот судија враќање на износот на исплатената штета од ставот (1) на овој член, во висина што ќе ја утврди судот, согласно закон.“

По ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

„(3) По разрешувањето на судија кој има причинето штета на граѓани или на правни лица со незаконита работа, Судскиот совет на Република Македонија во рок од осум дена од правосилноста на одлуката за разрешување го известува Државното правобранителство заради преземање на мерките од став (2) на овој член, во рамките на неговите надлежности утврдени со закон.

Член 25

Во член 72 во ставот (1) зборовите „1 септември“ се заменуваат со зборовите „15-ти август“.

Член 26

Во член 73 во ставот (1) по алинејата 2 се додава нова алинеја 3 која гласи:

„- со навршување на 64 години старост,“

Член 27

Во член 75 во ставот (1) алинејата 1 се менува и гласи:

„ - ако во текот на една календарска година Судскиот совет на Република Македонија утврдил неефикасно и неажурно водење на судската постапка по вина на судијата, кога судијата по негова вина во повеќе од пет предмети ги пречекорил законските рокови за преземање на процесните дејствија, законските рокови за донесување, објавување или изготвување на судските одлуки, или ако во текот на една календарска година повеќе од 20% од вкупниот број на решени предмети му се укинати или повеќе од 30% од вкупниот број на решени предмети му се преиначени.“

По алинејата 10 се додава нова алинеја 11 која гласи:

„ - ако е донесена одлука од страна на Европскиот суд за човекови права со која е утврдена повреда на правото на правично судење согласно член 6 од Европската конвенција за човекови права или е донесена одлука на Врховниот суд на Република Македонија со која е утврдена повреда на правото за судење во разумен рок, како резултат на постапување на судија, “

Член 28

Во член 76 во ставот 1 пред зборот „Потешка“ се додава бројот „(1)“ .

Во ставот (1) по точката 3) се додава нова точка 4) која гласи:

„4) непостигање на очекуваните резултати во работата повеќе од осум месеци без оправдани причини, што го утврдува Судскиот совет на Република Македонија.“

По ставот (1) се додава нов став (2) кој гласи:

„(2) За дисциплинските повреди од ставот (1) точките 1), 2), 3) и 4) на овој член претседателот на судот е должен во рок од осум дена од денот на сторувањето на повредата писмено да го извести Судскиот совет на Република Македонија.“

Член 29

Во членот 77 зборовите „може да се изрече“ се заменуваат со зборовите „ќе се изрече“.

Во точката 11) зборовите „стручно образование“ се заменуваат со зборовите „континуирана обука“

Точката 12) се менува и гласи:

„12) не ја пријави или ја прикрие имотната состојба или промената на имотната состојба согласно закон или не поднесе изјава за интереси согласно закон.“

Член 30

Во член 79 став (1) во алинејата 6 сврзникот „и“ се заменува со запирка.

Во алинејата 7 точката се заменува со сврзникот запирка и се додаваат две нови алинеи 8 и 9 кои гласат:

„- ако како претседател на суд од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценет со негативна оценка, согласно закон и

- ако не го извести Судскиот совет на Република Македонија за сторената потешка дисциплинска повреда од страна на судија за која се поведува постапка за дисциплинска одговорност на судија, согласно член 76 став (2) од Законот за судовите.“

По ставот (1) се додава нов став (2) кој гласи:

„(2) Најдоцна до 1-ви март во тековната година претседателот на судот е должен до Судскиот совет на Република Македонија да достави извештај за реализацијата на програмата за работа за претходната календарска година, од став (1) алинеја 7 на овој член.“

Во ставот (2) кој станува став (3) зборовите „основите од ставот (1)“, се заменуваат со зборовите „основот од став (1) алинеја 3“.

Член 31

Во член 83 зборовите „грижа за образованието и стручното усовршување на кадрите“ се заменуваат со зборовите „грижа за континуираната обука на судиите и судската служба“.

По ставот (1) се додаваат три нови става (2), (3) и (4) кои гласат:

„ (2) За испитување на претставките и поплаките на граѓаните за работата на судовите кои се однесуваат на одолжување на судската постапка министерот за правда формира комисија составена од два претставника од Министерството за правда и еден претставник определен од Врховниот суд на Република Македонија, за што изготвува извештај.

(3) Извештајот од став (2) на овој член Министерството за правда го доставува до Судскиот совет на Република Македонија.

(4) Начинот за спроведување на испитувањето на претставките и поплаките на граѓаните за работата на судовите кои се однесуваат на одолжување на судската постапка се уредува со подзаконски акт што го донесува министерот за правда. „

Член 32

Во член 84 во ставот (2) по зборовите „водењето на“ се додаваат зборовите „евиденции за предметите, како и водење на, “ а по зборовите „информатичкиот систем во судовите“ се става запирка и се додаваат зборовите „ аудио-визуелно снимање на расправа“.

Член 33

Во член 88 ставот (4) се менува и гласи:

„(2) Претседателот на судот го заменува судија што тој ќе го определи со годишниот распоред за работа.“

Член 34

Членот 89 се менува и гласи:

„Во случај на престанок на мандатот на претседателот на судот, до избор на нов претседател на судот, Судскиот совет на Република Македонија од редот на судиите определува вршител на должноста претседател на судот.“

Член 35

Во член 97 во ставот (1) зборовите „или судија по негово овластување„ се заменуваат со зборовите „одговорно лице за односи со јавноста„ .

По ставот 1 се додава нов став (2) кој гласи:

„(2) Во судовите задолжително се формира канцеларија за односи со јавноста.“

Ставовите (2), (3), (4) и (5) стануваат ставови (3), (4), (5) и (6).

Член 36

Во член 99 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

„(3) Судовите се должни донесените одлуки во рок од два дена од денот на изготвувањето и потпишувањето да ги објават на веб страницата на судот, на начин утврден со закон.“

Ставовите (3), (4), (5) и (6) стануваат ставови (4), (5), (6) и (7)

Член 37

Во насловот на Главата IX зборот „СТРУЧНА„ се брише.

Член 38

Членот 100 се менува и гласи:

„Судската служба ја сочинуваат судските службеници, лица вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи и судска полиција.“

Член 39

Членот 101 се менува и гласи:

„Статусот, правата, должностите, одговорностите на судската служба, системот на плати и надоместоци на плати на судската служба, како и управувањето со судските предмети се уредуваат со закон.“

Член 40

Членот 102 се менува и гласи:

„Судската служба работите утврдени со закон ги извршува согласно начелата на законитост, професионалност, одговорност, ефикасност, економичност и транспарентност“ .

Член 41

Членот 103 се менува и гласи:

„Судските службеници во рамките на својата надлежност се должни да им обезбедат на граѓаните ефикасно и законито остварување на нивните уставни слободи, права и интереси во постапките пред судовите, .

Член 42

Членовите 104, 105, 106 и 107 се бришат.

Член 43

Членот 112 се менува и гласи:

„Надлежностите на судската полиција, правата и обврските, вработувањето, дисциплинската одговорност на припадниците на судската полиција и други прашања од надлежност на судската полиција се уредуваат со закон.,,

Член 44

Членовите 113, 114, 115, 116, 117 и 118 се бришат.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 45

Исполнетоста на условот за обезбедување просек од најмалку 8 од член 15 став 2 алинеја 1 од овој закон и обврската за доставување меѓународно признат сертификат за познавање странски јазик од член 15 став 4 алинеја 1 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2012 година.

Член 46

Исполнетоста на условот за обезбедување просек од најмалку 8 од член 15 став 2 алинеја 1 од овој закон и условот за познавање странски јазик од член 14 став 4 алинеја 1 од овој закон нема да се

применува за кандидатите за судии кои се примени и ја завршиле почетната обука во Академијата за судии и јавни обвинители согласно Законот за Академија за судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2010) и за судиите кои се избрани пред отпочнувањето на примената на овој закон.

Член 47

Исполнетоста на условот за обезбедување високо образование за избор на судија – поротник од член 19 ставот 1 од овој закон ќе отпочне да се применува од 1 јануари 2016.

До почетокот на примената на условот од член 19 ставот 1 од овој закон во врска со ставот 1 на овој член, при изборот на судиите – поротници предност ќе имаат кандидатите со завршено високо образование.

Член 48

Вишиот управен суд ќе започне со работа согласно одредбите на Законот за управни спорови.

Член 49

Членовите 43 и 44 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат со отпочнувањето на примената на одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за судска служба.

Член 50

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе отпочне да се применува шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

О Б Р А З Л О Ж Е Н И Е

НА ПРЕДЛОГ - ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУДОВИТЕ

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ

Со Предлог - законот за изменување и дополнување на Законот за судовите се доуредува материјата што е пропишана во законот и се отстрануваат одредени недостатоци што беа идентификувани во неговата досегашна примена.

Со членот 1 од Предлогот се дополнуваат начелата дадени во законот за судовите. Имено, се воведува ново начело на транспарентност, во духот на отвореноста на судовите кон граѓаните и формирањето на канцеларии за односи со јавноста во судовите.

Со членовите 2, 4 и 8 од Предлогот се предвидува формирање на Виш управен суд, нов суд во судскиот систем на Република Македонија, кој се основа и ја врши судиската власт на целата територија на Република Македонија со седиште во Скопје. Вишиот управен суд треба да одлучува по жалбите против одлуките на Управниот суд, со што ќе се гарантира правото на жалба против одлука на суд донесена во прв степен согласно со Амандманот XXI Уставот на Република Македонија. Во членот 4 од Предлогот се предвидува надлежноста на новиот Виш управен суд. Согласно членот 8 од Предлогот Вишиот управен суд ќе биде надлежен да решава по жалбите против одлуките на Управниот суд, да одлучува за судир на надлежности меѓу органите на Републиката; меѓу општините и Градот Скопје, меѓу општините на Градот Скопје и по споровите настанати за судир на надлежности меѓу општините и Градот Скопје и носителите на јавните овластувања, ако тоа е предвидено со закон, доколку со Уставот или законите не е предвидена поинаква судска заштита и да врши други работи определени со закон.

Со членот 3 од Предлогот се зајакнува обврската за формирање специјализирани судски оддели во судовите. Имено, специјализацијата е еден од основните предуслови за зголемена ефикасност на судовите. Заради зајакнување на специјализацијата со предлогот се пропишува дека во основните судови со проширена надлежност задолжително се основаат специјализирани судски оддели кои постапуваат по одделни видови судски предмети.

Во членовите 5 и 6 од Предлогот се редефинираат надлежностите на основните судови со основна и со проширена надлежност. Имено, за спорови во имотно-правните и други граѓанско-правни односи на

физички и правни лица, наместо досегашната вредност од 15.000 евра во денарска противвредност, основните судови со основна надлежност ќе постапуваат по наведените предмети со износ до 50.000 Евра во денарска противвредност. Причините за оваа измена се огледаат во фактот на пренатрупаноста на основните судови со проширена надлежност, а недоволниот број предмети кај основните судови со основна надлежност. Со предложеното решение основните судови со проширена надлежност ќе се растеретат од одреден број предмети кои ќе бидат пренесени во надлежност на основните судови со основна надлежност.

Во членот 7 од предлогот се брише надлежноста на Управниот суд да одлучува за судир на надлежности меѓу органите на Републиката, меѓу општините и Градот Скопје, меѓу општините на Градот Скопје и по споровите настанати за судир на надлежности меѓу општините и Градот Скопје и носителите на јавните овластувања, ако тоа е предвидено со закон, доколку со Уставот или законите не е предвидена поинаква судска заштита.

Надлежноста на Врховниот суд за решавање во втор степен по жалба на одлука на Управниот суд во случаите предвидени со закон се брише од Законот за судови и оваа надлежност се предвидува за Вишиот управен суд.

Надлежноста на Врховниот суд на Република Македонија да одлучува за судирот на надлежност се проширува со нова надлежност да одлучува и за судирот на надлежност меѓу Вишиот управен суд и друг суд.

Со членот 10 од Предлогот се додава нов член со кој се регулира материјата за извршувањето на правосилно решение на Врховниот суд со кој се досудува правичен надоместок кога е повредено правото на судење во разумен рок. Причините заради кои се додава овој член е создавање на можности за извршување на правосилните одлуки на Врховниот суд на Република Македонија во правец на исплата на правичниот надоместок, кога странките незадоволни од висината на досудениот надоместок одбиваат да дадат податоци за банкарската сметка на која би се извршила исплатата. Едновремено, ќе се создадат услови да се врши исплата на досудените средства кога адвокатот на странката која ја застапувал пред судот инсистира да ги прими средствата во име на странката, или пак не дава податоци за комуникација со странката. Измената е направена во духот на Европската конвенција за човекови права, следејќи ја праксата на Комитетот на министри на Советот на Европа во процесот на извршување на пресудите на Европскиот суд за човекови права, следејќи го и законодавството на Република Македонија во таа сфера (Законот за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права). Притоа, се пропишува дека Врховниот суд на Република Македонија во рок од 8 дена од донесувањето на правосилното решение, истото го доставува до Судскиот буџетски совет. Исто така, во рок од 15 дена по приемот на наведеното решение, Судскиот буџетски совет ќе побара од жалителот или неговиот полномошник да достави податоци за банкарската сметка за исплата на средствата

досудени од Врховниот суд на Република Македонија. Притоа, жалителот е должен овие податоци да ги достави во рок од пет дена од денот на приемот на барањето, а недоставувањето на податоците за сметката од страна на жалителот не претставува пречка за извршување на решението. Доколку жалителот не ги достави податоците за банкарската сметка во утврдениот рок, средствата утврдени со решението се префрлаат на депозитна сметка на Судскиот буџетски совет. Исто така, во Предлогот е пропишано дека средствата на депозитната ќе останат на располагање на жалителот најмногу една година по нивното депонирање. По истекот на овој рок, ако жалителот не достави податоци за сметка, средствата се враќаат во Буџетот на Република Македонија.

Со членот 11 од Предлогот се востановува обврска Врховниот суд на Република Македонија да ги објавува на својата веб страница начелните ставови на начелните правни мислења. Исто така, Врховниот суд на Република Македонија е должен за утврдените начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законите од страна на судовите да доставува годишен извештај до Судскиот совет на Република Македонија. Со предложената одредба се јакне транспарентноста на судството и отвореноста кон граѓаните. Исто така, со оваа одредба се овозможува начелните ставови на начелните правни мислења на Врховниот суд на Република Македонија да бидат достапни и до сите судии заради обезбедување на единствена примена на законите.

Со членот 12 од Предлогот се зајакнува механизмот за заштита на судиите од прераспоредување во друг судски оддел од страна на претседателот на судот, со што се зајакнува нивната независност. Имено, во досегашната практика имаше случаи на субјективно прераспоредување на судии во други оддели. Заради тоа, за прераспоредување на судија во друг судски оддел се предлага да биде побарано и мислење од општата седница на Врховниот суд на Република Македонија. Исто така, со предложената одредба се зацврстува специјализацијата на судиите со што би се зголемил квалитетот на судските одлуки и ефикасноста на судството.

Во членот 13 се пропишува дека при изборот на судиите – поротници се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на психолошкиот тест и тестот за интегритет.

Во членот 14 се додава нов став во кој се пропишува дека за судија или судија поротник не може да биде избрано лице кое со член на Судскиот совет на Република Македонија е во сродство во права линија или во странична линија до трет степен или е негов брачен другар

Со членовите 15 и 16 од предлогот се доуредуваат условите за избор на судии. Имено, условите за образованието на судијата се уредува согласно реформите на високото образование, со воведувањето на европскиот трансфер систем. За предвиденото решение се обративме до Правниот факултет „Јустинијан Први,, во Скопје од каде

што беше предложено решение кое е инкорпорирано во оваа одредба од Предлогот. Исто така, предвидено и да се вршат и здравствени прегледи, психолошки тестови и тестови за интегритет. Вакви искуства се познати во компаративното право, посебно во правниот систем на Кралството Холандија од каде што е преземено ова решение. Посебна новина која е содржана во Предлогот е обврската на судиите активно да владеат најмалку еден од официјалните јазици на Европската унија од кои задолжително Англиски јазик, што се докажува со меѓународно признат сертификат и практично да работат со компјутери. Оваа одредба со која се востановува обврска за доставување меѓународен сертификат за познавање странски јазик ќе започне да се применува од 1 јануари 2012 година, што е пропишано во членот 45 од овој закон. Исто така, во наведените два члена се предвидени психолошки тестови и тестови за интегритет. Психолошкиот тест има за цел по пат на проверка на социјалните способности да ги афирмира кандидатите за вршење на функцијата судија. Тестот за интегритет кој го спроведува Судскиот совет на Република Македонија се заснова врз постојните етички и професионални кодекси за вршење на функцијата судија и има за цел проверка на етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија и се состои од:

- тест кој се спроведува во писмена форма и анонимно, врз основа на стандардно утврдена листа на прашања, и

- прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Судскиот совет од листа на 50 предложени лица од кандидатот, со најмалку завршено четири годишно средно образование кои го познаваат кандидатот најмалку 3 години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврт степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен.

Во однос на условите за избор на судии, ќе продолжи да се применува членот 126 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија„ број 58/06 и 35/08). Во период од три години по денот на првото стекнување на својство на кандидати за судии согласно со Законот за Академијата за обука на судии и јавни обвинители, Судскиот совет 50 проценти од утврдените слободни судиски места за основните судови ќе ги пополнува со лица кои ги исполнуваат условите за судија на основен суд согласно со членовите 45 и 46 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија" број 36/95, 45/95 и 64/2003) и кои не ја посетувале почетната обука во Академијата за обука на судии и јавни обвинители.

Со членот 17 во Предлог законот се уредени посебните услови за избор на судија. Имено, за судија на основен суд може да биде избрано лице кое ја завршило почетната обука во Академијата за судии и јавни обвинители.

Како посебен услов за избор на судија на апелационен суд е лицето да има работно искуство од најмалку пет години непрекинато

судиски стаж како судија во основен суд до моментот на пријавувањето за избор кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон, додека за судија на Врховниот суд на Република Македонија, може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку осум години непрекинат судиски стаж како судија во апелационен суд, или судија во Управниот суд или Вишиот управен суд до моментот на пријавувањето за избор и кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон. Посебни услови за избор на судија во Управниот суд и во Вишиот управен суд се:

- за судија на Управниот суд може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку пет години непрекинат судиски стаж како судија во основен суд до моментот на пријавувањето за избор и кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон или лице кое има шест години стаж на управни работи во државен орган и кое во последните две години е оценето со највисока позитивна оценка, согласно закон; и

- за судија на Вишиот управен суд може да биде избрано лице кое има работно искуство од најмалку три години непрекинат судиски стаж како судија во Управниот суд до моментот на пријавувањето за избор и кое во последните две години од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценето со највисока позитивна оценка и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови, согласно закон или лице кое има осум години стаж на управни работи во државен орган и кое во последните две години е оценето со највисока позитивна оценка, согласно закон.

Во досегашната примена на Законот за судовите како една од слабостите беше лоцирана и материјата за избор на претседател. Имено, во постојниот закон има правна празнина со која се остава вакум период по истекот на мандатот на постојниот претседател на судот. Во досегашната практика во одредени судови мандатот на претседателите иако беше завршен нивното место не беше пополнувано подолг период и оваа должност ја вршеше заменикот на претседателот, што во голема мера се одрази на квалитетот и ефикасноста на работата на судот. Затоа, со членот 18 се предлага одредба согласно која оглас за избор на претседател на суд, Судскиот совет на Република Македонија распишува два месеца пред истекот на мандатот на постојниот претседател на суд.

Со членот 19 се менува еден од условите за избор на судија поротник. Имено, наместо досегашното решение кое предвидуваше дека за судија поротник не може да биде избрано лице постаро од 60 години, се предлага решение со кое оваа граница се поместува на 64 години старост. Исто така, се пропишува дека услов за избор на судија поротник

е да има завршено најмалку високо образование, што ќе започне да се применува од 1 јануари 2016 година, а дотогаш ќе важи условот за средно образование со тоа што се предвидува предност при изборот да имаат лицата со завршено високо образование.

Со членот 20 се врши усогласување со Законот за платите на судиите во однос на одредени права на судиите кои во практиката се покажаа како нефункционални и неприменливи. Имено, одредени права на судиите воопшто не беа користени во практиката и истите беа избришани и од законот за платите на судиите.

Со членот 21 се предлага бришење на член 61 ставот (3) од Законот за судовите затоа што оваа материја е целосно уредена во Законот за платите на судиите, согласно со Законот за извршување на буџетот.

Со членот 22 од Предлогот се доуредува материјата за оддалечување на судијата од вршењето на судиската функција. Имено, се предлага судијата задолжително да се оддалечи од вршењето на судиската функција за време додека се наоѓа во притвор, но и додека трае постапката за кривично дело за кое е пропишана казна затвор од најмалку 5 години.

Во членот 23 од Предлогот се предвидува дека судијата против кого е поднесена претставката дава одговор во рок утврден со закон. Имено, материјата за претставките е уредена во Законот за претставки и предлози каде што е целосно регулирано постапувањето по претставките и предлозите и се утврдени роковите за постапувањето на надлежните органи.

Со членот 24 од Предлогот се доработува одредбата во која е уредена материјата за штета сторена од страна на судија.

Со членот 25 од Предлогот судската ферија се скратува за 15 дена и се предлага таа да трае до 15 август, што сметаме дека ќе придонесе за намалување на бројот на предметите во судовите и зголемување на бројот на решени предмети.

Во членот 26 од Предлогот се пропишува услов за престанок на мандатот на судијата и тоа со навршување на 64 години старост. Со предложеното решение се постапува согласно со одлуката на Уставниот суд на Република Македонија број на „Службен весник на Република Македонија број 16/09 до делот „доколку ги исполни условите за старосна пензија“.

Со членот 27 од предлогот се додаваат два нови критериуми за поведување на постапка за нестручност и несовесност во вршењето на судиската функција и тоа:

- ако во текот на една календарска година Судскиот совет на Република Македонија утврдил неефикасно и неажурно водење на судската постапка по вина на судијата, кога судијата по негова вина во повеќе од пет предмети ги пречекорил законските рокови за преземање на процесните дејствија, законските рокови за донесување, објавување или изготвување на судските одлуки, или ако во текот на една календарска година повеќе од 20% од вкупниот број на решени предмети му се укинати или повеќе од 30% од вкупниот број на решени предмети му се преиначени, и

- ако е донесена одлука од страна на Европскиот суд за човекови права со која е утврдена повреда на правото на правично судење согласно член 6 од Европската конвенција за човекови права или е донесена одлука на Врховниот суд на Република Македонија со која е утврдена повреда на правото за судење во разумен рок, како резултат на постапување на судија,

Со предложените решенија ќе се зајакне одговорноста на судиите во однос на нивното постапување. Исто така, и одреден број на одлуки на Европскиот суд за човекови права во кои се утврдува повреда на член 6 од Европската конвенција за човекови права се засноваа на одредени пропусти во постапувањето на судиите. Во таа смисла, судиите се одговорни за пропустите кои тие ги сториле во постапката, не одговараат за пропустите на останатите учесници во постапката. Со воведувањето на овој основ во законот ќе се создаде законска можност за зголемување на одговорноста на судиите за почитување на начелото за судење во разумен рок согласно член 6 од Европската конвенција за човекови права.

Со членот 28 од Предлогот во членот 76 од Законот за судовите се додава нов основ за потешка дисциплинска повреда, а тоа е ако судијата не ги постигнува очекуваните резултати во работата повеќе од осум месеци без оправдани причини. Притоа, обврска на претседателот на судот е во рок од 8 дена од денот на сторувањето на повредата писмено да го извести Судскиот совет на Република Македонија за непостигање на очекуваните резултати во работата повеќе од осум месеца едноподруго без оправдани причини.

Со членот 29 од Предлогот се доуредува материјата за дисциплинска повреда уредена во член 77 од Законот за судовите. Имено, со ставот 1 се врши термилошко усогласување со новиот Законот за Академија за судии и јавни обвинители, додека со ставот 2 од Предлогот се предлага воведување нов основ за дисциплинска повреда, а тоа е ако судијата не ја пријави или ја прикрие својата имотна состојба или промената на имотната состојба или не поднесе изјава за интереси. Постојната точка од овој член која се однесуваше на непостигање на очекуваните резултати во работата на судијата повеќе од осум месеца едноподруго без оправдани причини се брише со оглед дека е класифицирана како потешка дисциплинска повреда и е уредена во членот 27 од овој Предлог.

Со членот 30 од Предлогот се доуредува материјата за одговорност на претседателот на судот и се востановува обврска до Судскиот совет на Република Македонија да доставува извештај за реализација на програмата за работа. Се предвидуваат два нови основа за разрешување од функцијата претседател на суд, а тоа е ако како претседател на суд од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценет со негативна оценка, согласно закон и ако не го извести Судскиот совет на Република Македонија за сторената потешка дисциплинска повреда за која се поведува постапка за дисциплинска одговорност на судија, согласно член 76 од Законот за судовите.

Исто така, се стеснуваат основите за кои на претседателот на судот може да му биде изечена дисциплинска мерка. Така, од сите пропишани основи во членот 79 од Законот за судовите, заради полесен облик на повреда дисциплинска мерка на претседател на суд може да му биде изречена само при полесен облик на неизвршување или ненавремено извршување на работите на судската управа. За останатите основи (злоупотреба на положбата и пречекорување на службените овластувања; незаконско и ненаменско располагање со финансиските средства на судот; влијаење врз независноста на судиите во врска со одлучувањето по одделни предмети; предизвикува потешко нарушување на односите во судот кои значително влијаат врз работењето на судот; повреда на правилата во врска со распределба на предметите, неисполнување на програмата за работа, ако од страна на Судскиот совет на Република Македонија е оценет со негативна оценка и ако не го извести Судскиот совет на Република Македонија за сторената потешка дисциплинска повреда за која се поведува постапка за дисциплинска одговорност на судија, согласно член 76 од Законот за судовите), со оглед на нивната тежина и сериозност, се предлага повеќе да не постои полесен облик, туку доколку постои нивна повреда претседателот на судот да биде разрешен.

Со членот 31 од Предлогот се предлага термилошко усогласување со новиот Законот за Академија за судии и јавни обвинители. Исто така, во овој член се доуредува и материјата за постапувањето на Министерството за правда по претставките и поплаките кои се однесуваат на одолговлекувањето на судските постапки. Така, се предлага дека министерот за правда формира комисија составена од двајца претставници од Министерството за правда и еден претставник определен од Врховниот суд на Република Македонија која е надлежна за испитување на претставките и поплаките на граѓаните за работата на судовите кои се однесуваат на одолжување на судската постапка, за што изготвува извештај и истиот го доставува до Судскиот совет на Република Македонија. Во истиот член е пропишано и дека начинот за спроведување на испитувањето на претставките и поплаките на граѓаните за работата на судовите кои се однесуваат на одолжување на судската постапка се уредува со подзаконски акт што го донесува министерот за правда.

Со членот 32 од Предлогот се врши усогласување на членот 84 од Законот за судовите заради усогласување со Судскиот деловник во кој

се пропишуваат и одредби за воведување на информатичкиот систем АКМИС во судовите.

Во членот 33 од Предлогот се предвидува дека претседателот на судот го заменува судија што тој ќе го определи со годишниот распоред за работа.

Со членот 34 од Предлогот се предлага по завршувањето на мандатот на претседателот на судот, Судскиот совет од редот на судиите да определи вршител на должноста претседател на судот. Вршителот на должноста претседател на судот ја врши оваа функција се до изборот на претседател на судот.

Со членот 35 од Предлогот се предлага формирање канцеларии за јавноста во судовите и воведување на одговорни лица за односи со јавноста. Со ова се зголемува транспарентноста на судовите и отвореноста кон граѓаните, како едно од основните начела на законот.

Со членот 36 се предвидува законска обврска за судовите да ги објавуваат донесените одлуки на своите веб страници во рок од два дена од нивното изготвување и потпишување, на начин утврден со закон.

Со членовите 37, 38, 39, 40, 41 и 42 материјата за судската служба се усогласува со Законот за судска служба каде што е целосно уредена материјата за статусот, правата, должностите, одговорностите на судската служба, системот на плати и надоместоци на плати на судската служба, како и управувањето со судските предмети. Притоа, пропишано е дека судската служба ја сочинуваат судските службеници, лица вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи и судска полиција. Во Предлогот се дефинирани и начелата врз основа на кои работи судската служба а тоа се: законитост, професионалност, одговорност, ефикасност, економичност и транспарентност. Една од основните задачи на судските службеници е во рамките на својата надлежност да им обезбедат на граѓаните ефикасно и законито остварување на нивните уставни слободи, права и интереси во постапките пред судовите.

Со членовите 43 и 44 од Предлогот се уредува материјата за судската полиција. Имено, со членот 43 се менува членот 112 од постојниот закон и се предвидува дека надлежностите на судската полиција, правата и обврските, вработувањето, дисциплинската одговорност на припадниците на судската полиција и други прашања од надлежност на судската полиција се уредуваат со закон, односно со Законот за судска служба. Исто така, со членот 44 од Предлогот се бришат членовите од 113 до 118 од Законот за судовите и истите ќе бидат уредени во Законот за судска служба.

Со членот 45 од Предлогот се предвидува дека одредбите во однос на условите за избор на судии кои се однесуваат обезбеден просек од најмалку 8 и на познавањето на странски јазик, односно

обврската за доставување меѓународно признат сертификат за познавање странски јазик ќе се применува од 1 јануари 2012 година, со членот 46 се пропишува дека условот за обезбедување просек од најмалку 8 и условот за познавање странски јазик нема да се применува за кандидатите за судии кои се примени и а завршиле почетната обука во Академијата за судии и јавни обвинители согласно Законот за Академија за судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2010) и за судиите кои се избрани пред отпочнувањето на примената на овој закон, со членот 47 се пропишува почетокот на примената на условот за завршено високо образование за избор на судија – поротник, со членот 48 од Предлогот се предвидува започнувањето со работа на Вишиот управен суд, согласно одредбите од законот за управните спорови, со членот 49 се уредува отпочнувањето со примена на одредбите кои се однесуваат на судската полиција, додека со членот 50 од Предлогот се уредува влегувањето во сила и отпочнувањето со примена на Предлогот.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Со предложениот член 32 од овој закон се усогласува материјата што се уредува во Судскиот деловник заради воведувањето на информатичкиот систем АКМИС во судовите.

Исто така, донсеувањето на овој закон е заради усогласување со новиот Закон за Академија за судии и јавни обвинители што беше донесен во јуни оваа година.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИИОТ ЗАКОН

Со донесувањето на овој закон ќе се надминат одредени слабости кои беа лоцирани во досегашната примена на Законот за судовите.

ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА СУДОВИТЕ КОИ СЕ МЕНУВААТ
(Сл.весник на Република Македонија бр.58/06 и 35/08)

Член 10

- (1) Постапката пред судот се уредува со закон и се заснова врз следниве начела: - законитост и легитимност,
- рамноправност на странките,
  - судење во разумен рок,
  - правичност,
  - јавност,
  - контрадикторност,
  - двостепеност,
  - зборност,
  - усност,
  - непосредност,
  - право на одбрана, односно застапување,
  - слободна оценка на доказите и
  - економичност.
- (2) Со законите за одделните постапки поблиску се уредуваат начелата на постапките, начините на нивното остварување и можното отстапување кај одделни начела.

Член 22

Во судскиот систем судската власт ја вршат основните судови, апелационите судови, Управниот суд и Врховниот суд на Република Македонија.

Член 23

- (1) Основните судови се основаат за една или повеќе општини чие подрачје е определено со овој закон.
- (2) Основните судови согласно со стварната надлежност судат во прв степен и се основаат како судови со основна надлежност и судови со проширена надлежност.
- (3) Во рамките на основните судови со проширена надлежност се основаат специјализирани судски оддели што ќе постапуваат за одделни видови на спорови.
- (4) Основните судови можат да имаат судски одделенија, да судат надвор од седиштето на судот, како и да имаат судски денови надвор од седиштето на судот.

Член 30

(1) Основните судови со основна надлежност за подрачјата за кои се основани, се надлежни да одлучуваат во прв степен по кривични дела и прекршоци, и тоа:

- за кривични дела за кои со закон како главна казна е определена казна затвор до пет години, ако за некои кривични дела не е предвидена надлежност на друг суд,
- за кривични дела за кои со посебен закон е определена надлежност на суд со основна надлежност,
- да спроведуваат истрага или истражни дејствија за кривични дела од својата надлежност,
- за сите видови на прекршоци, освен за прекршоци кои со закон се ставени во надлежност на орган на државна управа или организација или друг орган што врши јавни овластувања и
- за жалби и приговори за постапките за кои се надлежни овие судови.

(2) Основните судови со основна надлежност се надлежни да одлучуваат во прв степен по граѓански спорови, и тоа:

- за спорови во имотно-правните и други граѓанско-правни односи на физички и правни лица, чија вредност е до 15.000 евра во денарска противвредност, доколку со закон не е предвидена надлежност на друг суд,
- за спорови за утврдување и оспорување на татковство, мајчинство, утврдување на постоење на брак, за поништување на брак и развод на брак,
- за законска издршка,
- за чување и воспитување на деца,
- за смеќавање на владение,
- за доживотна издршка,
- за надоместок на штета која не надминува 15.000 евра во денарска противвредност, - во постапка за обезбедување и извршување,
- за работни односи,
- во спорови од наследно-правни односи,
- во вонпарнични и оставински работи,
- да водат тапии и
- за други работи утврдени со закон.

Член 31

(1) Основните судови со проширена надлежност покрај надлежноста утврдена во членот 30 од овој закон за подрачјата за кои се основани, се надлежни да одлучуваат по кривични дела, и тоа :

- за оние за кои со закон е предвидена казна затвор над пет години и за кривични дела и прекршоци извршени од малолетни лица,
- да спроведуваат истрага и истражни дејствија за кривични дела од својата надлежност,
- да постапуваат по предмети за екстрадиција,
- по жалби и приговори за постапките за кои се надлежни и

- да решаваат за постапки за меѓународна правна помош утврдена со закон.
- (2) Основните судови со проширена надлежност покрај надлежноста утврдена во членот 30 од овој закон за подрачјата за кои се основани, се надлежни да одлучуваат по граѓански спорови, и тоа:
  - за спорови во имотно-правните и други граѓанско-правни односи на физички и правни лица, чија вредност е над 15.000 евра во денарска противвредност, доколку со закон не е предвидена надлежност на друг суд,
  - во трговски спорови во кои двете странки се правни лица или државни органи, како и спорови од авторски и други сродни права и права од индустриска сопственост,
  - во постапка за стечај и ликвидација,
  - во спорови за утврдување и обезбедување за присилно извршување и
  - за спорови на домашни правни и странски лица кои произлегуваат од нивните меѓусебни стопански, односно трговски односи.

(3) Надлежноста од ставовите (1) и (2) на овој член ќе ја вршат судовите и тоа: Основниот суд во Битола и за подрачјето на Основниот суд во Ресен; Основниот суд во Прилеп и за подрачјето на Основниот суд во Крушево; Основниот суд во Охрид за подрачјето на Основниот суд во Охрид; Основниот суд во Струга за подрачјето на Основниот суд во Струга; Основниот суд во Гостивар и за подрачјето на основните судови во Кичево Дебар; Основниот суд во Тетово за подрачјето на Основниот суд во Тетово; Основниот суд во Куманово и за подрачјето на основните судови во Крива Паланка и Кратово; Основниот суд во Кочани и за подрачјето на основните судови во Берово, Винаца и Делчево; Основниот суд во Велес и за подрачјето на основните судови во Гевгелија, Кавадарци и Неготино; Основниот суд во Струмица и за подрачјето на Основниот суд во Радовиш и Основниот суд во Штип и за подрачјето на Основниот суд во Свети Николе.

Член 34

Управниот суд е надлежен да решава:

- за законитоста на поединечните акти донесени во изборната постапка и на поединечните акти за избори, именувања и разрешувања на носители на јавни функции, ако тоа е определено со закон, како и за актите за именување, назначување и разрешување на раководни државни службеници, ако поинаку не е определено со закон,
- за законитоста на актите на државните органи, Владата и на носителите на јавни овластувања, донесени во форма на пропис ако тие ги уредуваат поединечните односи,
- за спор што ќе произлезе од спроведувањето и извршувањето на одредбите на концесиските договори, договорите за јавни набавки кои се од јавен интерес, и за секој договор во кој една од страните е државен орган, организација со јавни овластувања, јавно претпријатие, општините и градот Скопје склучен од јавен интерес или заради вршење јавна служба (во понатамошниот текст: управни договори),
- против поединечни акти на органите на државната управа, Владата, други државни органи, општините и градот Скопје, организации утврдени со закон и на правни и други лица во вршењето на јавни овластувања (носители на

јавни овластувања), кога за решавање во втор степен против таквиот акт, не е обезбедена друга правна заштита и

- одлучува за судир на надлежности меѓу органите на Републиката, меѓу општините и градот Скопје, меѓу општините на градот Скопје и по споровите настанати за судир на надлежности меѓу општините и градот Скопје и носителите на јавните овластувања, ако тоа е предвидено со закон, доколку со Уставот или законите не е предвидена поинаква судска заштита.

Член 35

Врховниот суд на Република Македонија е надлежен :

- 1) да решава во втор степен против одлуките на своите совети кога тоа е определено со закон;
- 2) да решава во трет и последен степен по жалбите против одлуките на апелационите судови;
- 3) да решава во втор степен по жалба на одлука на Управниот суд во случаите предвидени со закон;
- 4) да решава по вонредни правни лекови против правосилните одлуки на судовите и одлуките на своите совети кога тоа е определено со закон;
- 5) да решава за судир на надлежност меѓу основните судови од подрачјето на различни апелациони судови, судир на надлежност меѓу апелациони судови, судир на надлежност меѓу Управниот суд и друг суд и да решава за пренесување на месна надлежност кај овие судови;
- 6) да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија и во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за човекови права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права;
- 7) да врши други работи определени со закон.

Член 37

(1) Врховниот суд на Република Македонија на општа седница:

- утврдува начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законите од страна на судовите по сопствена иницијатива или по иницијатива на седниците на судиите или судските оддели од судовите,
- дава мислења по предлози на закони и други прописи кога со нив се уредуваат прашања од значење за работата на судовите,
- разгледува прашања во врска со работата на судовите, примената на законите и судската практика,
- донесува деловник за својата работа,
- донесува програма за работа на судот,
- поднесува предлог до Судскиот совет на Република Македонија за времено упатување на судија во друг суд,
- поднесува барање за поведување на дисциплинска постапка против судија,

- поднесува барање за поведување на постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиска функција,
  - поднесува иницијатива за поведување на постапка пред Судскиот совет на Република Македонија за утврдување на трајно загубена способност за вршење судиска функција,
  - именува состав на Советот за одлучување по жалби против решение на Судскиот совет за разрешување на судија или изречена дисциплинска мерка,
  - решава по барања за заштита на законитоста против одлуките на своите совети,
  - одлучува по барање за изземање на претседателот на Врховниот суд на Република Македонија,
  - го разгледува извештајот за својата работа и извештаите за работата на судовите во Република Македонија од аспект на ажурноста и квалитетот на работата, донесува заклучоци по нив и се грижи за нивно спроведување и
  - врши и други работи утврдени со закон.
- (2) Начелните ставови и начелните правни мислења што ги утврдува Врховниот суд на Република Македонија на општа седница се задолжителни за сите совети на Врховниот суд на Република Македонија.

Член 39

- (1) Судиската функција судијата ја врши во судот во кој е избран.
- (2) Судијата по правило се избира да суди во соодветни области.
- (3) Судијата не може да биде преместен од еден во друг суд против негова волја.
- (4) Распоредот на судиите се врши со годишен распоред за работа кој го утврдува претседателот на судот по претходно прибавено мислење од седницата на судиите, односно општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, водејќи сметка за определбата на судијата за специјализација по кривична, граѓанска, стопанска, управна и друг вид правна област.
- (5) При определувањето на претседатели на специјализираните одделенија и оддели се почитува судскиот стаж и резултатите во работењето.
- (6) Судијата не може да биде преместен од еден во друг судски оддел против негова волја.
- (7) Судијата може да бара преместување од еден во друг оддел
- (8) По исклучок, судијата може да биде распореден во друг судски оддел против негова волја со писмено образложена одлука на претседателот на судот, а по претходно прибавено мислење од седницата на судиите, кога тоа го бара зголемениот обем и предметот на работа во судот, но најдолго за време од една година.
- (9) По исклучок, судија на апелационен суд и на основен суд може да биде времено упатен, но најдолго за време од една година да суди во друг суд од ист степен или во понизок суд или од еден во друг специјализиран оддел,

кога поради спреченост и изземање на судија или поради значително зголемен обем на работа, намалена ажурност или поради сложеност на предметите е доведено во прашање тековното работење на судот.

(10) Временото упатување на судија од ставот (9) на овој член го врши Судскиот совет на Република Македонија и за тоа веднаш го известува претседателот на судот од кој се упатува и претседателот на судот во кој времено се упатува судијата.

(11) Против одлуката од ставовите (4), (7) и (8) на овој член судијата може да вложи приговор во рок од три дена до општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, кој е должен да одлучи по приговорот во рок од седум дена.

(12) Против одлуките на ставот (9) на овој член судијата може да вложи приговор во рок од три дена до Судскиот совет на Република Македонија, кој е должен да одлучи по приговорот во рок од седум дена. Одлуката на Судскиот Совет на Република Македонија е конечна

Член 42

Судиите-поротници ги избира и разрешува Судскиот совет на Република Македонија, под услови и во постапка определени со закон.

Член 43

(1) При изборот на судии и судии-поротници не смее да се врши дискриминација во однос на полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

(2) При изборот на судии и судии-поротници без да се нарушат критериумите пропишани со закон, ќе се обезбеди соодветна и правична застапеност на граѓаните што припаѓаат на сите заедници.

(3) За судија или судија-поротник не може да биде избрано лице кое со судијата или судијата-поротник во истиот суд е во сродство во права линија или во странична линија до трет степен или е негов брачен другар.

Член 45

За судија може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови: - да е државјанин на Република Македонија,

- активно да го владее македонскиот јазик,

- да е работоспособен и да има општа здравствена способност,

- да има стекнато универзитетска диплома за дипломиран правник во Република Македонија или нострифицирана диплома од правен факултет од странство и

- да има положено правосуден испит во Република Македонија.

Член 46

(1) Посебни услови за избор на судија се:

- за судија на основен суд може да биде избрано лице кое ја завршило обуката во Академијата за обука на судии и јавни обвинители,
- за судија на апелационен суд може да биде избрано лице кое има пет години работно искуство на правни работи по положен правосуден испит,
- за судија на Управниот суд може да биде избрано лице кое има пет години работно искуство по положен правосуден испит, на правни работи, или е универзитетски професор од областа на правото со научен степен доктор на правни науки и
- за судија на Врховниот суд на Република Македонија може да биде избрано лице кое има осум години работно искуство со потврдени резултати на правни работи по положен правосуден испит.

(2) За судија на Врховниот суд на Република Македонија може да биде избран и редовен или вонреден универзитетски професор кој предавал повеќе од десет години правен предмет сврзан со судската практика.

Член 47

(1) Претседател на суд се избира од редот на судиите на Република Македонија, под услови, во постапка и на начин како што се врши избор за судија во соодветниот суд. Претседателот на судот се избира за време од четири години, со можност повторно да биде избран на истата функција уште четири години. Претседателот на судот има статус и функција на прв судија на соодветниот суд.

(2) Претседателот на судот има статус и функција на прв судија на соодветниот суд.

(3) Кандидатот за претседател на суд кон пријавата и другите документи приложува програма за работа во текот на мандатот.

(4) Претседателот на судот кој нема повторно да биде избран на истата функција продолжува да работи како судија во судот во кој претходно ја вршел судиската функција.

Член 48

(1) За судија-поротник може да биде избран полнолетен државјанин на Република Македонија со завршено најмалку средно образование, кој активно го владее македонскиот јазик, ужива углед за вршење на оваа функција и кој не е постар од 60 години.

(2) Судијата-поротник за судење на малолетници се избира од редот на лица со искуство во воспитанието и образованието на младите.

Член 56

(1) Посебни права на судијата во вршењето на судиската функција се:

- да може да влегува и да има слободен премин на станиците, аеродромите, пристаништата, само со покажување на судската легитимација,

- да има право на службена дозвола за носење оружје и набавка на соодветна муниција,
  - бесплатно да го употребува јавниот, сувоземниот или езерскиот сообраќај на судското подрачје во кое се извршува судиската функција, во случаите на службена потреба и во случајот од членот 39 на овој закон,
  - да има посебна заштита на неговата личност, на семејството и имотот, по негово барање или по барање на претседателот на судот до полицијата во местото на живеење, секогаш кога за тоа постојат сериозни причини за неговата безбедност и
  - да има службена патна исправа.
- (2) За посебните права од ставот (1) алинеи 1, 2 и 3 на овој член, поблиски прописи донесува Министерството за правда.
- (3) Посебните права од ставот (1) алинеја 4 се однесуваат и за судија во пензија.

Член 61

- (1) Кога судијата, по потреба на службата, времено е упатен судиската функција да ја врши надвор од местото на живеење, има право на надоместок за зголемени трошоци за неговото домување или надоместок на трошоци за превоз.
- (2) Судијата има право на надоместок за селидбени трошоци во случај од ставот (1) на овој член за него или за неговото семејство, како и на надоместок во случаите кога е избран или распореден во друг суд.
- (3) Министерот за правда со подзаконски акт ја утврдува висината и начинот на исплата на надоместоците од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 67

- (1) Судијата се оддалечува од вршењето на судиската функција за време додека се наоѓа во притвор.
- (2) Судијата може да биде оддалечен од вршењето на судиската функција за време додека трае истрагата за кривично дело, или кога е поведена дисциплинска постапка или постапка за негово разрешување.
- (3) Одлука за оддалечување на судијата од судиската функција во случајот од ставовите (1) и (2) на овој член донесува Судскиот совет на Република Македонија.

Член 68

- (1) Претставките во врска со вршењето на судиската функција мораат да бидат разгледувани брзо и правично и без јавност на постапката од страна на органите до кои се поднесени.
- (2) Судијата против кого е поднесена претставката има право на одговор.

Член 70

- (1) За штета што судијата или судијата-поротник во вршењето на функцијата ќе им ја причини на граѓани или на правни лица со незаконита работа е одговорна Република Македонија.

(2) Кога штетата од ставот (1) на овој член е сторена со груба и неопростива повреда на законот, поради која се поведува постапка за разрешување, Република Македонија по пат на тужба може да бара од судијата враќање на износот на исплатената штета од ставот (1) во висина што ќе ја утврди судот согласно со начелото на правичност.

Член 72

(1) Годишните одмори во судовите траат од 15 јули до 1 септември.

(2) За време на годишните одмори во судовите од прв степен се извршуваат само нужни работи, и тоа: истраги и судења во кривични предмети кога обвинетиот е во притвор и во кривични предмети на странките кои не живеат во Република Македонија; предмети за примена на времени мерки; менична тужба; спорови за објавување на исправка на објавена информација; прекршочни предмети од итна природа; вонпарнични и извршни предмети во врска со воспитувањето и заштитата на децата и обврски по предметите за издршка што произлегуваат од закон; регистрации на политички партии, вонпарнични предмети за задржување на лица во здравствена установа; попис на имотот на оставителот, составување на тестаменти, прием на поднесоци и други работи што се врзани со законски преклузивни рокови.

(3) За време на годишните одмори, во апелационите судови се постапува по жалби на одлуките по предметите од ставот (2) на овој член, и по предмети по кои се суди на нејавни седници.

(4) Освен за работите од ставовите (2) и (3) на овој член, времето од ставот (1) на овој член се смета за време кога судот не работи.

(5) Судијата има право на годишен одмор во траење од 26 работни дена.

Член 73

(1) На судијата му престанува судиската функција, ако: - тоа сам го побара,

- трајно ја загуби способноста за вршење на судиската функција, што го утврдува Судскиот совет на Република Македонија,

- ги исполни условите за старосна пензија,

- биде избран или именуван на друга јавна функција, освен кога судиската функција мирува под услови утврдени со закон и

- е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца.

(2) Судскиот совет на Република Македонија во случаите од ставот (1) на овој член, утврдува престанок на судиската функција.

(3) Со денот на престанокот на судиската функција што го утврдува Судскиот совет на Република Македонија по основите од ставот (1) на овој член на судијата му престанува правото на плата.

Член 75

(1) Под нестручно и несовесно вршење на судиската функција се подразбира незадоволителна стручност или несовесност на судијата што влијае на квалитетот и ажурноста во работењето, и тоа:

- доколку две години по ред Судскиот совет на Република Македонија

оцени дека судијата покажува незадоволителни резултати, особено преку ненавремено донесување на судските одлуки, неефикасно и неажурно водење на судската постапка, број на потврдени, преиначени и укинати судски одлуки,

- несовесно, ненавремено или немарно вршење на судската функција во водењето на судската постапка по одделни предмети,
- пристрасно водење на судската постапка особено во однос на еднаквиот третман на странките,
- постапување со предметите спротивно на начелото за судење во разумен рок, односно одолжување на судската постапка без постоење на законски основ,
- неовластено издавање на класифицирани информации,
- јавно изнесување на информации и податоци за судски предмети за кои не е правосилно одлучено,
- намерно повредување на правилата за правично судење,
- злоупотребување на положбата или пречекорување на службените овластувања,
- повреда на прописите или на друг начин нарушување на независноста на судиите при судење и
- грубо повредување на правилата на Судискиот кодекс со кој се нарушува угледот на судиската функција.

Член 76

Потешка дисциплинска повреда за која се поведува постапка за дисциплинска одговорност на судија за разрешување, се смета:

- 1) потешка повреда на јавниот ред и мир со која се нарушува неговиот углед и угледот на судот;
- 2) потешка повреда на правата на странките и на другите учесници во постапката со што се нарушува угледот на судот и судиската функција и
- 3) повреда на начелото на недискриминација по кој било основ.

Член 77

Како дисциплинска повреда за која се поведува дисциплинска постапка за утврдување на дисциплинска одговорност на судија за која може да се изрече дисциплинска мерка се смета:

- 1) кршење на определениот редослед за постапување по предметите;
- 2) оневозможување на вршење надзор над судиската работа од страна на високиот суд;
- 3) непристојно и недостојно однесување на јавни места;
- 4) неносење судска тога;
- 5) примање подароци и други користи во врска со судиската работа;
- 6) партиски и политички активности (член 52 став (6));
- 7) вршење на друга јавна функција, работа или дејност која не е спојлива со вршењето на судиската функција (член 52 ставови (1), (2) и (3));
- 8) предизвикување на потешко нарушување на односите во судот кои

- значително влијаат врз вршењето на судиската функција;
- 9) неисполнување на менторски задолженија и стручно оспособување на соработниците;
  - 10) потешка повреда на правата за отсуство од работа;
  - 11) неисполнување на должноста за стручно образование и
  - 12) непостигање на очекувани резултати во работата повеќе од осум месеца едно подруго без оправдани причини.

Член 79

(1) Претседател на суд се разрешува од функција претседател, кога Судскиот совет на Република Македонија во постапка ќе утврди исполнување на некои од следниве основи:

- злоупотреба на положбата и пречекорување на службените овластувања, - незаконско и ненаменско располагање со финансиските средства на судот,
- неизвршување или ненавремено извршување на работите на судската управа,
- влијаење врз независноста на судиите во врска со одлучувањето по одделни предмети,
- предизвикува потешко нарушување на односите во судот кои значително влијаат врз работењето на судот,
- повреда на правилата во врска со распределба на предметите и - неисполнување на програмата за работа.

(2) Во случај на полесен облик на повреда на основите од ставот (1) на овој член на претседателот на судот може да му биде изречена дисциплинска мерка.

Член 83

Во делокругот на правосудната управа спаѓа обезбедувањето општи услови за вршење на судската власт, а посебно подготвување на закони и други прописи од областа на организацијата и работењето на судовите и постапката пред судовите, донесување на судски деловник, грижа за образованието и стручното усовршување на кадрите, обезбедување материјални, финансиски, безбедносни, просторни и други услови за работа на судовите, вршење на работите од меѓународната правна помош, извршување на казните изречени за казниви дела, прибирање статистички и други податоци за работата на судовите, надзор над ажурното вршење на работите во судот и спроведување на судскиот деловник, надзор над спроведувањето на прописите за судски депозити и гаранции, испитување на претставките и поплаките на граѓаните за работата на судовите кои се однесуваат на одолжување на судската постапка или на работата на судските служби, како и други управни задачи и работи определени со закон.

Член 84

- (1) Министерот за правда донесува Судски деловник, по претходно мислење на општата седница на Врховниот суд на Република Македонија.
- (2) Со Судскиот деловник се уредува внатрешната организација на судовите, начинот на работењето на судовите, водењето на уписниците и други книги, постапувањето со списите, обрасците, работата по меѓународната правна помош и постапувањето по претставките, повикувањето и распоредувањето на судиите-поротници, поставувањето на постојаните судски преведувачи, толкувачи и вешти лица, водење статистика и евиденција и стручното усовршување на кадрите, правилата за посебните ознаки на судските возила, информатичкиот систем во судовите, како и други прашања од значење за работата на судовите.
- (3) Министерството за правда врши надзор во врска со примената на Судскиот деловник.

Член 88

- (1) Претседателот на судот го претставува судот, ја организира работата и презема мерки заради навремено и уредно вршење на работите во судот.
- (2) Претседателот на судот ја обезбедува примената на Судскиот деловник.
- (3) Претседателот на судот го утврдува распоредот на работите во судот по претходно прибавено мислење од седницата на судиите и општата седница на Врховниот суд.
- (4) Со годишниот распоред за работа од редот на судиите се определува заменик на претседателот на судот.
- (5) Со годишниот распоред за работа од редот на судиите се определуваат претседатели на специјализирани судски одделенија и нивни заменици, и претседатели на судски оддели и судски совети.

Член 89

Во случај на престанок на мандатот на претседателот на судот, до избор на нов претседател на судот функцијата вршител на должноста претседател на суд ќе ја врши заменикот на претседателот на судот.

Член 97

- (1) Информации за јавноста преку средствата за јавно информирање за работата на судот, како и информации за текот на постапката по конкретен предмет, дава претседателот на судот или судија по негово овластување.
- (2) Претседателот на судот и судијата од ставот (1) на овој член даваат информации за јавноста водејќи сметка со тоа да не се наруши угледот, честа и достоинството на личноста и ако тоа не е на штета на независноста и самостојноста на судот.
- (3) Во секој суд на јавно и видно место секојдневно се објавуваат податоци за бројот на предметот, судијата, датумот, часот и судницата во која се води расправата.
- (4) Секој суд најмалку еднаш годишно јавно ја информира јавноста за

резултатите од работата на судот и судиите.

(5) Странките и другите учесници во постапката што е во тек не смеат да даваат информации и оцена за текот, водењето и исходот на постапката, доколку судот забранил да се даваат такви информации.

Член 99

(1) Во Врховниот суд на Република Македонија се формира центар за информатика со база на податоци за Судскиот информатички систем.

(2) Судовите имаат служби за информатика, како посебни организациони единици.

(3) Со центарот, односно службата за информатика раководи претседателот на судот или од него определен судија.

(4) Министерството за правда обезбедува поставување, одржување и функционирање на информатичкиот систем врз единствената методолошка и технолошка основа.

(5) Во Министерството за правда се воспоставува единствен информатички центар со база на податоци за сите правосудни органи.

(6) Министерот за правда со подзаконски акт го определува начинот на функционирање на информатичкиот систем во судовите од ставовите (1) и (5) на овој член.

IX. СУДСКА СТРУЧНА СЛУЖБА

Член 100

(1) Судот кој има повеќе од седум судии има секретар.

(2) Секретарот на судот раководи со судската стручна служба и е одговорен за остварување и вршење на стручните и административно техничките работи во судот.

(3) Секретарот на судот му помага на претседателот на судот во вршењето на работите од судската управа.

(4) Секретар може да биде дипломиран правник кој ги исполнува општите услови определени со закон за засновање на работен однос во орган на државната управа, способност за вршење на задачи од раководен карактер и организаторски способности, со положен правосуден испит и со најмалку пет години работно искуство по полагањето на правосудниот испит за секретар на основен суд, осум години за секретар на апелационен и на Управниот суд на Македонија.

(5) Врховниот суд на Република Македонија и Управниот суд имаат генерален секретар.

Генералниот секретар може да биде лице кое ги исполнува условите од ставот (4) на овој член со најмалку осум години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.

Член 101

- (1) Во судовите во зависност од обемот на работа на судот се вработуваат определен број виши судски советници, самостојни судски советници, судски советници, стручни соработници, судски приправници, така што секој судија има најмалку еден судски службеник од наведените звања.
- (2) Во судовите се вработуваат определен број работници за вршење на стручни, административни, технички и други работи во зависност од обемот на работата и потребите на судот.
- (3) При вработувањето на лицата од ставовите (1) и (2) на овој член, без да се нарушат критериумите пропишани со закон, ќе се обезбеди соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници.

Член 102

- (1) Виш судски советник во основен суд може да биде дипломиран правник кој ги исполнува општите услови определени со закон за засновање работен однос во орган на државната управа, со положен правосуден испит и со најмалку пет години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.
- (2) Виш судски советник во апелационен суд и Управниот суд може да биде дипломиран правник кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член со најмалку осум години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.
- (3) Во Врховниот суд на Република Македонија виш судски советник може да биде дипломиран правник кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член со најмалку десет години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.

Член 103

- (1) Самостоен судски советник во основен суд може да биде дипломиран правник кој ги исполнува општите услови определени со закон за засновање работен однос во орган на државната управа, со положен правосуден испит и со најмалку три години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.
- (2) Самостоен судски советник во апелационен и Управниот суд може да биде лице дипломиран правник кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член со најмалку шест години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.
- (3) Во Врховниот суд на Република Македонија самостоен судски советник може да биде лице дипломиран правник кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член со најмалку осум години работа на правни работи по полагањето на правосудниот испит.

Член 104

Судски советник во суд може да биде дипломиран правник кој ги исполнува

општите услови определени со закон за засновање работен однос во орган на државната управа и има најмалку две години стаж по положениот правосуден испит.

Член 105

Стручен соработник може да биде дипломиран правник кој ги исполнува општите услови определени со закон за засновање работен однос во орган на државната управа со положен правосуден испит.

Член 106

(1) Судски приправник може да биде дипломиран правник кој ги исполнува општите

услови определени со закон за засновање работен однос во орган на државната управа.

(2) Судските приправници се вработуваат во судовите од прв степен и се распоредуваат

на вршење работи и задачи заради стекнување на практиката во сите области на судската работа.

(3) По положениот правосуден испит судскиот приправник се распоредува на вршење работи на стручен соработник, според актот за систематизација.

(4) На судскиот приправник кој по истекот на приправничкиот стаж, во рок од две години не го положи правосудниот испит му престанува својството на приправник во судот.

Член 107

Одлука за бројот и за работните задачи на вишите судски советници, самостојните судски советници, судските советници, стручните соработници, судските приправници и другите работници донесува претседателот на судот врз основа на критериумите утврдени од Судскиот буџетски совет.

Член 112

(1) За вршење на работите од судската полиција може да биде примено лице кое, покрај општите услови за засновање на работен однос, треба да ги исполнува и следниве услови:

1) да не е постаро од 25 години, ако првпат се вработува;

2) да е физички и психички способно за вршење на работите од судската полиција и

3) да има завршено најмалку IV степен на стручна подготовка.

(2) Проверката на условите за примање и примањето на работа го врши Министерството за правда и притоа, без да се нарушат критериумите пропишани со закон, ќе се обезбеди соодветна и правична застапеност на граѓаните што припаѓаат на сите заедници.

(3) Министерот за правда со одлука го утврдува бројот на лицата за вршење на работи на судската полиција во секој суд.

Член 113

- (1) Во судовите со судската полиција раководи претседателот на судот.
- (2) Со судската полиција непосредно командува командир на судската полиција кој постапува според насоките и упатствата на претседателот на судот, и тој има заменик.
- (3) Командир, односно заменик командир на судска полиција може да биде лице кое, покрај условите од членот 112 на овој закон, ги исполнува и следниве услови:
  - да има VII степен соодветно високо образование и
  - да има најмалку една година работно искуство како припадник на судска полиција.
- (4) Командирот, односно заменик командирот на судска полиција ги назначува претседателот на судот од редот на припадниците на судската полиција.

Член 114

Припадниците на судската полиција носат пропишана униформа со ознака на звањето и со други посебни ознаки и се вооружени согласно со прописите за вршењето на службата.

Член 115

- (1) При вршење на службени работи, припадниците на судската полиција можат да употребат огнено оружје во судот и околу судот, во следниве случаи:
  - 1) да го заштитат животот на присутните во судот;
  - 2) да спречат бегство на лице затечено во вршење на кривично дело кое се гони по службена должност и ако постојат основи на сомнение дека ќе употреби огнено оружје во судот и околу судот;
  - 3) да одбијат од себе непосреден противправен напад со кој се загрозува нивниот живот и
  - 4) да одбијат напад на судот.
- (2) Во случаите од ставот (1) на овој член, припадниците на судската полиција ќе употребат огнено оружје само ако со употреба на физичка сила, гумена палка или други средства на присилба не можат да ја обезбедат службената работа.

Член 116

Ако средствата за присилба и огнено оружје се употребени во границите на овластувањето, исклучена е одговорноста на припадникот на судската полиција што го употребил средството или огненото оружје.

Член 117

- (1) Поради видот, природата и сложеноста на работите и задачите што се извршуваат од припадниците на судската полиција, износот на средствата наменети за плата за тие работни задачи се зголемуваат до 20%.

(2) На припадниците на судската полиција им се исплаќа надоместок за ноќна работа и прекувремена работа согласно со закон и колективен договор.

Член 118

(1) Владата на Република Македонија донесува прописи за вооружувањето и опремата на судската полиција, за звањата и условите за стекнување на звањата, ознаките за звањата и униформата.

(2) Се овластува министерот за правда да ги донесе прописите за:

- правилата на вршење на работите на судската полиција,
- употребата на огнено оружје, гумена палка и други средства на присилба,
- времето на траење на облеката, чевлите и посебно личната опрема,
- психофизичките способности што треба да ги поседуваат лицата кои се примаат на работа и
- материјалното работење со предметите на вооружувањето и посебната лична опрема и внатрешните односи во судската полиција.

